

Biskop Atle Sommerfeldt:

Festgudstjeneste ved gjenåpningen av Ås kirke

9.11.2014

Luk 19,45ff

Kirkerommet er møtestedet mellom alt menneskelig og Guds nåde

Vi hørte det lest i Salomos bønn: «...dette huset som jeg har bygd». Salomo var den mektigste kongen Israelfolket noen gang hadde. Han bygde det storslåtte tempelet der Gud, den allmektige, skulle motta offer for folkets mange synder, og slik sørge for at Gud beskyttet folket mot ulykker, nød og fiender. Samtidig bygde han sitt eget storslåtte palass ved siden av tempelet for at folket aldri skulle være i tvil om Salomos rikdom og makt over dem.

Men det var selvfølgelig ikke Salomo som bygget tempelet. Salomo tvangssendte 30.000 israelske arbeidsfolk til Libanon for å hugge trær til tempelet og Salomos kongeborg, han hadde 80.000 steinhuggerne og 70.000 bærere i steinbruddene. De var slaver fra de erobrede nabofolk. Bøndene i Israel og de okkuperte landområdene måtte avgi store deler av sin grøde til Salomos hoff og til betaling til kongene i omegnen for bygningsmaterialene han trengte – over 7 millioner liter med korn og over 7000 liter med olivenolje årlig, bare til kong Hiram i Tyrus. I minst tjue år holdt Salomo seg med disse tvangsarbeidsleirene for å bygge tempel, kongeborg og mye annet. Ufattelige menneskelige offer krevdes for å bygge et hus der Gud skulle motta menneskets offer.

Virkeligheten i arbeidsleirene var svært langt unna Guds visjon for alle mennesker og hele samfunnslivet som profeten Jesajas formidlet: «De skal bygge hus og selv bo i dem, plante vinmarker og selv spise frukten... Mine utvalgte skal selv få slite ut det de har laget med egne hender» (Jes 65,21).

Salomo var, som vi hørte lest, helt klar over at tempelet ikke kunne romme Gud – «himler og himlers himmel kan ikke romme deg!» Huset skulle ikke romme Gud, men være stedet der menneskets streben etter å blidgjøre Gud fant sted. Og folkets forhold til Salomo skulle være på samme måte som deres forhold til Gud. Slik de skulle blidgjøre Gud med offergaver, skulle de tjene Salomo med store deler av sine hendes gjerninger slik at Salomo skulle kunne meske seg med de mest overdådige retter og holde seg med et kjempestort harem. Salomo skapte en overklasse i Israelfolket som profeten Amos et par hundre år senere fordømte i skarpeste ordelag fordi rikfolket forventet at alminnelige mennesker – og særlig bøndene - skulle betjene dem med sine ressurser.

Gud var så stor og menneskene så små at ofringene ikke kunne overlates til den enkelte bonde eller arbeidsmann. Et omfattende hierarki av organisatorer av folks ulike ofringer, avhengig av sosial posisjon og betalingsevne, ble introdusert. Sosiale og religiøse forskjeller mellom

folk ble synliggjort hver eneste dag. Det utviklet seg en økonomisk og sosial overklasse som befolkningen skulle livnære og tjene ved kjøp av offergaver og som dannet et forhold mellom Gud og menneskene.

På Jesu tid var det kong Herodes som ved hjelp av den romerske okkupasjonen sikret seg midlene som trengtes for å bygge ut det andre tempelet, påbegynt da folket kom tilbake fra eksilet i Babylon. Dette templet var enda mer storslått en Salomos tempel. Slik la Herodes grunnlaget for en fornyet tempelkultus med tilsvarende makt og innflytelse for religiøse ledere og tempelarbeidere.

Hvordan forholdt Jesus seg til dette? Vi leser fra Lukasevangeliet, kapittel 19:

Så gikk Jesus inn på tempelplassen og ga seg til å jage ut dem som drev handel der. Han sa til dem: «Det står skrevet: Mitt hus skal være et bønnens hus. Men dere har gjort det til en røverhule.» Hver dag var han på tempelplassen og underviste. Overprestene og de skriftlærde og alle folkets ledere ville gjerne få tatt livet av ham. Men de fant ikke noen måte å gjøre det på, for hele folket hang ved ham og hørte på ham.

Det var ikke slike hus som Salomo og Herodes bygde Gud ønsket seg. Salomo hadde i sin bønn stilt spørsmålet om Gud virkelig kunne bo på jorden - og avvist tanken. Jesus forkynte at Gud kan bo på jorden for Gud hadde ved Jesu fødsel slått opp sitt telt i verden, blant menneskene (Johannesprologen)

Jesu budskap var ikke at menneskene skulle ofre til Gud for å blidgjøre en mektig kongemakt. Jesu budskap var at Gud ikke kan liknes med en despotisk konge med herskertrang. «Nåden er fri og eg kviler meg der», som Sigvart Engeseth så prepris uttrykker det i salmen.

Jesu budskap var tvert i mot at Gud kommer til menneskene for å befri dem fra deres lenker og lidelser. Jesus viste Guds vesen i sine møter med mennesker som han helbredet og frigjorde.

Jesu budskap er at sykdom og nød ikke skyldes Guds straff som skal bøtes med stadig større og mer kostbare offer, men at Gud selv lider sammen med oss og ledsager oss og bærer byrdene sammen med oss - helt inn i den evige hvile.

Jesu budskap var at Gud selv ofret seg for alle mennesker og folkeslag for at alle skal få leve.

Jesu budskap er at han fortsetter å komme til oss slik han gjorde i Det hellige land for 2000 år siden, i dåpshandlingen og i brødet og vinen som utdeles i like store posjoner til alle uten noen kostnader. I Jesu nye Guds folk – Jesu kropp – er det ikke forskjell på folk. Som Paulus sier: «Her er ikke jøde eller greker, mann eller kvinne, slave eller fri, her er vi alle ett i Jesus Kristus».

Kirkehusene er bygget for å gi plass til gledesfesten vi holder når vi mottar den korsfestede og oppstandne Jesus Kristus til nåde og frigjøring. Derfor måtte Jesus rense hele tempelet med en kraftfull symbolhandling. Slik ønsket han å fjerne alle forestillingene om nødvendigheten av menneskers offer for å blidgjøre Gud. Den nye tid, Guds rikes tid, var begynt.

Men Jesus sier også noe mer. Han knytter til Jesajas og sier at tempelet – Guds bygning – skal være et bønnens hus. Kirkene noe mer enn stedet for festen der Jesus kommer til oss og møter oss. Kirken er et rom der vi er invitert til å presentere våre liv for Guds ansikt.

Våre bønner er ikke våre offer, men vår rop til Gud om tilstedeværelse,

vår klage til Gud over urett og lidelse,

våre tause skrik i angst og ensomhet,

vår jublene glede over et nyfødt barn eller

opplevelser av godhet og kjærlighet,

og vår lovsang i gleden over det utrolige skaperverket Gud har latt oss få se og boltre oss i.

Alt dette og mere til kan vi bringe inn i dette rommet og vite at Gud kommer oss i møte. Slik leser vi vår grunnbestemmelse som vi opplevde så sterkt i danseren til skapelsesberetningen ved inngangen til gudstjenesten. Ved å komme inn i rommet med alt vårt, lever vi ut vår grunnleggende identitet: Vi er skapt i Guds bilde. For Gud bor faktisk også blant oss, på jorden, i vår virkelighet.

Kirkerommet har derfor to sentra: Alteret der Gud kommer oss i møte, og selve rommet der vi samles som personer med alt vårt som vi legger frem i fellesskap eller alene, i stillhet eller i felles salmer og bønner, i taushet uten ord eller ved å tenne et lys, i festklær eller arbeidsklær. Da er vi det bedende fellesskapet Luther sier er det vakreste ved kirkerommet. Vi vet at i våre sårbare øyne kan vår neste se Guds ansikt og derfor Guds herlighet.

Når vi nå feirer gjenåpningen av Ås kirke har lokalsamfunnet igjen et rom som gir mennesker mulighet til å møte Den hellige i trygghet, fordi de kommer inn i et vakkert rom med høyde og vidde. Som en av konfirmantene i Borg formulerte det: «Kirkerommet er så stort at det er plass til lille meg og mine tanker, også».

Kirkerommet er ikke et knugende rom der vi skal innordne oss regler og korrekte prosedyrer, kirkerommet er et åpent rom der vi alle med øyne og ører kan få oppleve mer himmel på jord enn det vi vanligvis har tid og stunder til å kjenne. Måtte mange mennesker få oppleve kirken slik her i Ås kirke.